DK

ADAM
FROST

SUSIKURKITE SVAJONIŲ SODĄ

Iš anglų kalbos vertė Rimvydas Kalvačius

BRIEDIS
VILNIUS, 2026

TURINYS

6 **PRADŽIA**

PROJEKTAVIMAS

10 **PAŽINKITE SAVO APLINKĄ**
12 Įžanga
14 Perpraskite savo erdvę
16 Nusibraižykite sodo planą
24 Ištirkite savo dirvožemį
28 Įvertinkite savo sodo klimatą
32 Atsižvelkite į aplinką
34 **Klauskite Adamo**

36 **PRITAIKYKITE SAVO POREIKIAMS**
38 Įžanga
40 Kas naudosis sodu?
46 Kokia jūsų sodo paskirtis?
50 Kiek laiko turite?
52 **Klauskite Adamo**

54 **ATRASKITE SAVO STILIŲ**
56 Įžanga
58 Tinkamų medžiagų paieška
60 Terasos
62 Terasų projektavimas
64 Takai ir praėjimai
66 Takų ir praėjimų projektavimas
68 Laiptai ir reljefo skirtumai
70 Sodo ribos
72 Baldai
74 Vandens elementai
76 Apšvietimas
78 Dekoratyviniai elementai
80 Statiniai
82 Sukurkite idėjų lentą
84 **Klauskite Adamo**

86 **IŠSIRINKITE AUGALUS**
88 Įžanga
90 Atraskite savo želdinimo stilių
92 Kurkite ardais
94 Viršutinis ir žemutinis medžių skliauta
96 Vidurinis krūmų ardas
198 Daugiamečiai augalai
102 Svogūniniai augalai
104 Vijokliai ir dekoratyviniai krūmai
106 Vienmečiai, dvimečiai ir trumpalaikiai augalai
108 Gyvatvorės
110 Mišrusis gėlynas
114 Pavėsio gėlynas
118 Sausasis gėlynas
122 Drėgnasis gėlynas
126 Peržiūrėkite savo augalų sąrašą
128 **Klauskite Adamo**

130 **SUJUNKITE VISKĄ Į VISUMĄ**
132 Įžanga
134 1 žingsnis. Darbų pradžia
136 2 žingsnis. Variantų svarstymas
138 3 žingsnis. Aukso vidurio paieška
140 4 žingsnis. Papildymas detalėmis
142 5 žingsnis. Galutinis planas
144 6 žingsnis. Želdyno ardų kūrimas
146 7 žingsnis. Augalų parinkimas
148 **Klauskite Adamo**

ĮRENGIMAS

152 **SODO KŪRIMAS**
154 Įžanga
156 Pagrindiniai sodo įrengimo įrankiai
158 Sklypo paruoš mas
160 Tvirto pamato klojimas
162 Žvyro tako įrengimas
166 Plytelių klojimas
168 Plytų grindinio klojimas
172 Žemos sienelės mūrijimas
176 Laiptų įrengimas
182 Stulpų betonavimas
184 Tvoros tvėrimas
188 Augalų atramos su virvių vijomis įrengimas
192 Paaukštintos lysvės įrengimas
194 Vandens telkinio įrengimas
196 **SODO ŽELDINIMAS**
198 Įžanga
200 Pagrindiniai sodo želdinimo įrankiai
202 Dirvos ruošimas vejai
204 Ritininės vejos klojimas
206 Medžių ir krūmų sodinimas
208 Daugiamečių augalų sodinimas
210 Svogūninių gėlių sodinimas

MĖGAVIMASIS

214 Įžanga
216 Sausis
218 Vasaris
220 Kovas
222 Balandis
224 Gegužė
226 Birželis
228 Liepa
230 Rugpjūtis
232 Rugsėjis
234 Spalis
236 Lapkritis
238 Gruodis

240 **Naudinga informacija**
242 Sklypo matavimas
245 Kiekių skaičiavimas
248 Žodynėlis
250 Pagrindinės statybinės medžiagos
252 Rodyklė
255 Padėkos
256 Apie autorių

PRADŽIA

Man sodas labai patinka, nes čia galima susilieti su gamta, pajusti metų laikų kaitą ir mėgautis supančiu kraštovaizdžiu. Nesvarbu, ar turite mažytę miesto oazę, ar keliasdešimt arų užmiestyje, gerai apgalvotas sodas yra atgaiva protui, kūnui ir sielai.

Daugeliui žmonių mintis apie nuosavo sodo projektavimą kelia baimę. Informacijos apie tai tiek daug, kad pats procesas gali atrodyti tikras iššūkis. Tačiau iš tiesų sodo dizainas nedaug kuo skiriasi nuo bet kokio kito projektavimo.

Pažvelkite į tai kitaip. Dauguma mūsų supranta, kaip namą paversti namais: renkamės spalvas, perkame baldus ir juos dėliojame taip, kad būtų patogu ir praktiška. Sodo kūrimas yra beveik tas pats.

Mano nuomone, gerai suprojektuotas sodas susideda iš keturių esminių dalykų: erdvės, žmonių, augalų ir vietos pojūčio. Pirmas žingsnis – perprasti erdvę, kurioje dirbsite: jos dydį, dirvožemį, klimatą ir kraštovaizdį. Antra, turite suvokti, kad sodas visų pirma yra skirtas žmonėms, tad, norint sukurti sėkmingą erdvę, svarbiausia susikoncentruoti į tai, ko jums reikia ir ko norite. Kaip ir jūsų namai, sodas turi atspindėti jūsų asmenybę. Trečia, pagalvokite apie augalus. Neretai žmonėms jie kelia nepagrįstą baimę dėl lotyniškų pavadinimų arba įsitikinimo, kad jei ko nors nenugenėsite būtent paskutinį kovo trečiadienį, ateis pasaulio pabaiga. Iš tiesų pažintis su augalais gali būti visą gyvenimą trunkanti kelionė, ir jums tikrai nereikia žinoti visko, kad galėtumėte pradėti. Galiausiai, augindami būtent jūsų kraštui būdingus augalus ar naudodami vietines medžiagas, sukursite sodą, kuris natūraliai įsilies į aplinką.

Mano kūrybiniam procesui itin svarbūs prisiminimai: ne tik gręžiojimasis į praeitį, bet ir mąstymas apie tai, kaip galime juos susikurti patys. Tad sodas turi būti patogi, naudojama erdvė, atitinkanti jūsų

poreikius ir skonį. Žvelgiant iš viršaus, sodą sudaro tiesiog įvairiai išdėstytos formos. Tai, kaip jas tarpusavyje suderinsite, paveiks sodo atmosferą ir jūsų savijautą.

Šioje knygoje parodysiu, kaip išgryninti savo sodo stilių ir išsirinkti tinkamus augalus. Išmokysiu jus pagrindinių želdinimo principų, paaiškinsiu, kaip augalai gamtoje išsidėsto sluoksniais ir kaip tai atkartoti savo sklype. Supažindinsiu su paprastais statybos metodais ir pateiksiu kasmėnesinių patarimų bei priminimų, kad jūsų sodas išliktų gražus ne vienus metus.

Tikiu, kad, turint šiek tiek įžvalgų ir laikantis nuoseklaus plano, galima nesunkiai susikurti puikiai atrodantį ir funkcionalų sodą. Noriu, kad ši knyga nusitrintų, sudrėktų ar net išsiteptų žemėmis! Tikiuosi, ji taps jūsų palydovu, padedančiu žengti kiekvieną žingsnį kuriant savitą erdvę. Atminkite, sodas – tai ne tobulumo siekimas; tai mėgavimasis kelione ir mažomis akimirkomis, kurios jus nustebina pakeliui. Neabejoju, kad, nuoširdžiai rūpindamiesi savo sodu, sukursite nuostabią vietą, kurioje tiesiog norėsis būti.

Smagaus laiko!

PERPRASKITE SAVO ERDVĘ

Ruošiantis projektuoti sodo erdvę, kyla pagunda viską išrauti ir pradėti nuo tuščio lapo, tačiau neskubėkite to daryti. Pirmiausia turite pajusti savo sodo potencialą stebėdami, kaip jis atrodo dabar.

❶ STEBĖKITE IR MOKYKITĖS

Prieš imdamiesi bet kokių permainų, neskubėkite ir tiesiog pabūkite savo sode, kad geriau pajustumėte jo erdvę. Stebėkite ir pasižymėkite, kaip ji keičiasi skirtingu paros metu. Darykite tai reguliariai bent kelis mėnesius, o jei turite galimybę, stebėkite sodą visus metus. Taip aiškiai pamatysite, kaip jūsų aplinka transformuojasi keičiantis metų laikams.

Kiekvienas metų laikas gali suteikti sodui ryškių spalvų ir savito žavesio.

Tyrinėkite savo sodą būdami ir viduje, ir lauke.

❷ APŽVELKITE APLINKĄ

Pažvelkite į savo sodą iš visų pusių, taip pat pro namų langus – ir pirmame, ir antrame aukšte. Šie vaizdai padės užmegzti stipriausią ryšį su savo sodu žiemą ir ankstyvą pavasarį, kai dėl prasto oro dažniau būnate viduje. Jau dabar pradėkite galvoti, kuriais vaizdais norite gėrėtis ir juos pabrėžti, o ką mieliau paslėptumėte (žr. 32–33 p.).

❸ ĮSILEISKITE ŠVIESĄ

Stebėkite, kaip šviesa ir šešėliai krinta bei juda po sodą visą dieną (žr. 21 p.). Tai padės jums nuspręsti, kur galėtų būti sodinami įvairių rūšių augalai, taip pat kurioje vietoje jums patiems būtų maloniausia sėdėti ryte ir vakare.

Pavėsingas vietas galima išnaudoti išsklaidytai saulės šviesai pagauti.

Leiskite nuojautai nuvesti jus į vietas, kurios natūraliai traukia. Prisėskite, neskubėkite ir tiesiog pajuskite tos vietos nuotaiką.

❻ BŪKITE DĖMESINGI

Jūsų užrašai neturėtų apsiriboti tik sausais skaičiais ar matmenimis. Leisdami laiką sode, greitai pastebėsite, kad vienose zonose būti tiesiog maloniau nei kitose. Vienur jausitės saugiai ir visiškai atsipalaidavę, o kitur – lyg būtumėte stebimi ar susikaustę. Sodo nuotaika kinta tolstant nuo namų. Atkreipkite dėmesį į šiuos pojūčius ir būtinai jais pasinaudokite kurdami būsimo sodo planą.

Įsiklausykite į paukščių giesmes ir kitus aplinkos garsus savo sode.

❹ KLAUSYKITĖS

Mes taip priprantame prie mus supančių garsų, kad jų nebegirdime. Tačiau projektuojant sodą garsai atlieka reikšmingą vaidmenį – nesvarbu, ar jie papildo atmosferą, ar juos reikia nuslopinti. Pažindami savo erdvę, skirkite laiko įsiklausyti į aplinką.

❺ KAS SLYPI PO ŽEME?

Verta palaukti ir pamatyti, kas jūsų sode jau auga. Kiekvienas sezonas gali pateikti malonių staigmenų. Galbūt norėsite atsikratyti senų augalų, kurie jums nepatinka, tačiau atminkite – jie sode vešėjo ne vienus metus. Šie augalai gali sukurti tvirtą sodo pamatą, palaikantį visą jo struktūrą. Be to, išsaugodami esamus augalus (net jei juos perkelsite, nugenėsite ar pakeisite formą), sutaupysite pinigų.

Svogūninės gėlės yra tarsi maži brangakmeniai, kurie išdygę suteikia sodui žavesio.

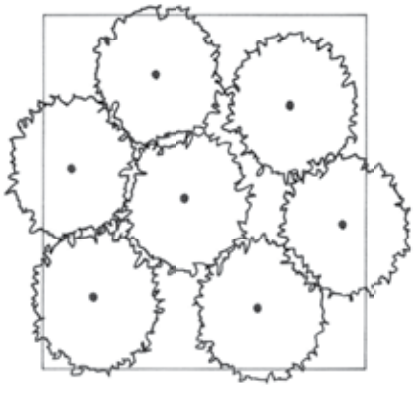
TAKŲ IR PRAĖJIMŲ PROJEKTAVIMAS

Planuojant taką, svarbiausia atsižvelgti į jo paskirtį. Pagalvokite, kur jis ves, kaip greitai norėsite pasiekti tikslą ir kaip dažnai šiuo taku bus vaikštoma.

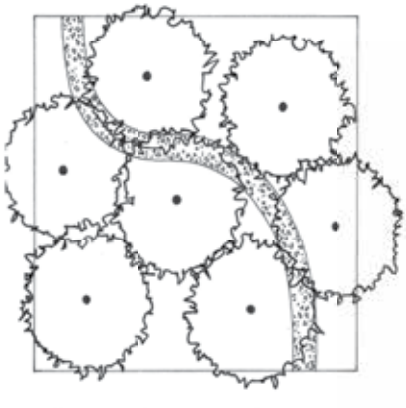

KAM REIKALINGAS **TAKAS**?

Takas nustato, kaip žmonės juda erdvėje. Tai puikus būdas nukreipti lankytojus po sodą, nuvesti juos prie pagrindinių akcentų ar gražių vaizdų arba sulėtinti jų žingsnį, kad jie pasimėgautų sodo detalėmis.

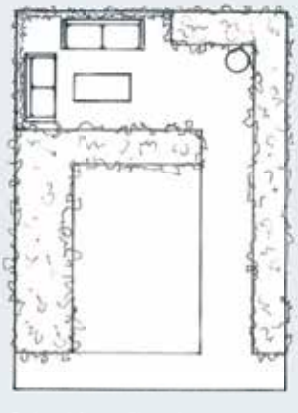
Be tako žmonės po erdvę juda bet kaip. Pagalvokite, kaip vaikštote laukinėje gamtoje, pavyzdžiui, miške. Greičiausiai žiūrite žemyn po kojomis, kad už ko nors neužkliūtumėte, užuot mėgavęsi vaizdais.

Takas suteikia judėjimo kryptį ir tikslą. Kai tik atsiranda takas, jums nebereikia galvoti, kur statyti koją, todėl galite pakelti galvą ir dairytis aplinkui.

KUR JIS VEDA?

Ar tiesiog keliaujate iš taško A į tašką B? Ar takas bus naudojamas kasdien, ar tik retkarčiais? Pagrindinis takas turėtų būti maždaug 1 m pločio, kad juo būtų patogu vaikščioti, o rečiau naudojami praėjimai gali būti siauresni. Dažnai naudojamiems pagrindiniams takams reikės atsparios medžiagos. Derinkite medžiagas prie bendro namo bei sodo vaizdo ir naudokite akcentus, kviečiančius žmones žengti tolyn.

Sukurkite ryškų akcentą, kuris patrauktų žvilgsnį ir kviestų pasukti takeliu gilyn į sodą.

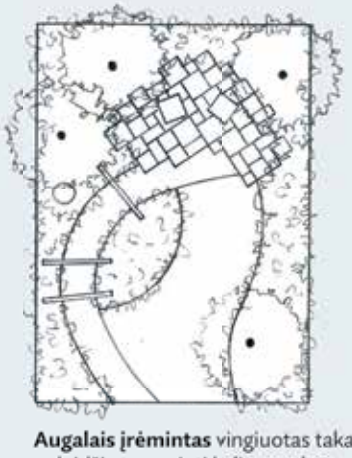
APVADAI

Turėsite nuspręsti, kokius apvadus naudoti ten, kur takas ribojasi su kitais elementais, pavyzdžiui, veja ar gėlynu. Skaldos takui gali prireikti bortelių, kad akmenukai nebyrėtų į lysves. Vejai reikės apvadų, esančių viename lygyje su žeme (ne aukštesnių už žolę), kad būtų lengviau pjauti.

- Paprasti plytų apvadai suteikia klasikinį, neserstantį vaizdą. Skirtingus efektus galite sukurti keisdami plytų klojimo būdą.
- Mediniai apvadai yra pigus ir paprastas sprendimas, tinkantis ir tiesioms linijoms, ir linkiams.
- Plieniniais apvadais lengvai sukursite aiškias, tvarkingas vejos ribas, tačiau juos reikia montuoti labai kruopščiai, ypač formuojant posūkius.
- Maži elementai, tokie kaip granito trinkelės, yra patvarūs, lengvai naudojami ir ypač praverčia formuojant staigius posūkius. Jų būna įvairių pilkų atspalvių.
- Akmens apvadai gerai dera, pavyzdžiui, su terasai naudotu akmeniu ir padeda išlaikyti medžiagų vientisumą visame sode.
- Molinės (keraminės) plytelės gali atrodyti puikiai, jų būna pačių įvairiausių formų ir dydžių.

TIESUS AR VINGIUOTAS?

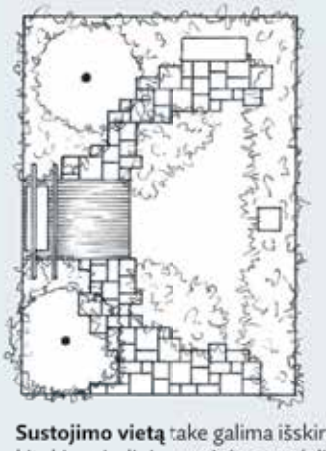
Nors greičiausias kelias iš taško A į tašką B yra tiesi linija, ji gali pernelyg griežtai padalyti sodą ir netikti jūsų sumanytam dizainui. Vingiuoti takai sulėtina žmones ir suteikia sodui dinamiškumo. Akcentas tako viduryje gali paskatinti stabtelėti, o arkos ar pergolė suteikia erdvei įdomumo ir paslapties. Tako kraštus apsodinkite augalais – tai padės natūraliai nukreipti judėjimą ir neleis trumpinti kelio.

Augalais įrėmintas vingiuotas takas neleidžia trumpinti kelio, o arkos padeda vesti lankytoją per erdvę.

AKIMIRKA APMĄSTYMAMS

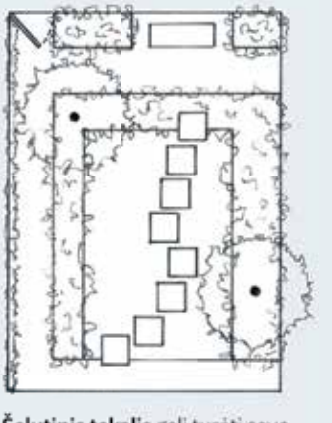
Prie tako įrengta sėdėjimo vieta skatina žmones stabtelėti, pasimėgauti skirtingais vaizdais ir labiau pajusti sodą. Netaisyklingas grindinys su augalais šonuose gali sušvelninti tako linijas. Skirtingomis medžiagomis ar raštais taip pat galima sukurti sustojimo vietas. Jei įrengiate suolelį, nepamirškite pasirūpinti, kad iš tos vietos atsivertų gražus vaizdas ar matytųsi koks nors akcentas.

Sustojimo vietą take galima išskirti kitokiu grindiniu, pavėsine, suoleliu ir gražiu vaizdu.

ŠALUTINIAI TAKELIAI

Net ir rečiau naudojami takeliai turi derėti prie bendro projekto, todėl planuokite juos atsakingai. Jie kreipia žvilgsnį, žadina smalsumą ir subtiliai užsimena apie tai, kas laukia už posūkio. Medžiagos gali būti kitokios arba sutapti su pagrindiniu taku, kad tvarkingai sujungtų erdves. Pavyzdžiui, pavieniai akmenys žolėje gali būti naudojami retai, tačiau jie veikia kaip stiprus vizualinis traukos centras ir padeda apsaugoti veją nuo išmindžiojimo.

Šalutinis takelis gali turėti savo charakterį, visiškai kitokį nei kasdieniam judėjimui skirtas pagrindinis takas.

7 ŽINGSNIS

AUGALŲ PARINKIMAS

Kai jau esate patenkinti bendrais želdyno aukščiais, metas peržiūrėti augalų sąrašą ir pieštuku pažymėti konkrečias rūšis, kurios labiausiai tiktų jūsų sumanymui, kartu nepamirštant ir norimos sukurti sodo nuotaikos.

❶ AUGALŲ SĄRAŠAS

Savo sudarytame augalų sąraše parinkite rūšis, kurios geriausiai atitinka jūsų suplanuotus želdyno ardus. Pradėkite pildyti projektą konkrečiais augalais. Įvertinkite, ką jie suteiks bendram vaizdui skirtingais metų laikais (pavyzdžiui: žiedai, pavasarniai lapai, uogos, rudeninės spalvos), taip pat kitus jų pranašumus (išraiškingą žievę, vaisius ir kt.).

❷ SPALVŲ SUTEIKIMAS

Dabar apgalvokite, kokias spalvas ir kvapus suteiks jūsų parinkti augalai. Man augalų silueta, tekstūros ir formos yra svarbiau už spalvą, nes spalvos sode nuolatos keičiasi, todėl jos nėra pagrindinė varomoji jėga. Nesupraskite klaidingai: aš dievinu žiedus, tačiau spalvą gali suteikti ne tik jie, bet ir lapai, stiebai ar uogos. O kalbant apie kvapus, kvepiančius augalus planuokite ten, kur dažnai praeisite ar prisėsite pailsėti. Suformuokite vientisą vaizdą pasikartojančiomis augalų grupėmis arba įterpkite jucs kaip pavienius akcentus svarbiausiose vietose.

❸ KONTRASTAS

Jei negalite apsispręsti, kurie augalai derėtų tarpusavyje, tiesiog pagalvokite apie kontrastą. Ar augalai skiriasi savo dydžiu, forma, žiedais, lapų kontūrais, tekstūra ir spalva? Kontrastas visada suteikia želdynui dinamikos. Želdyno kūrimas yra plati tema, bet pradžiai tiesiog pasirūpinkite šiais esminiais elementais ir mėgaukitės procesu!

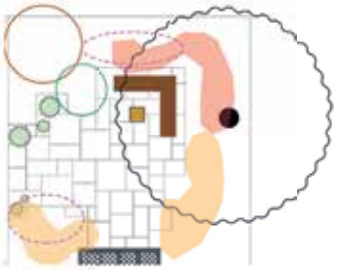

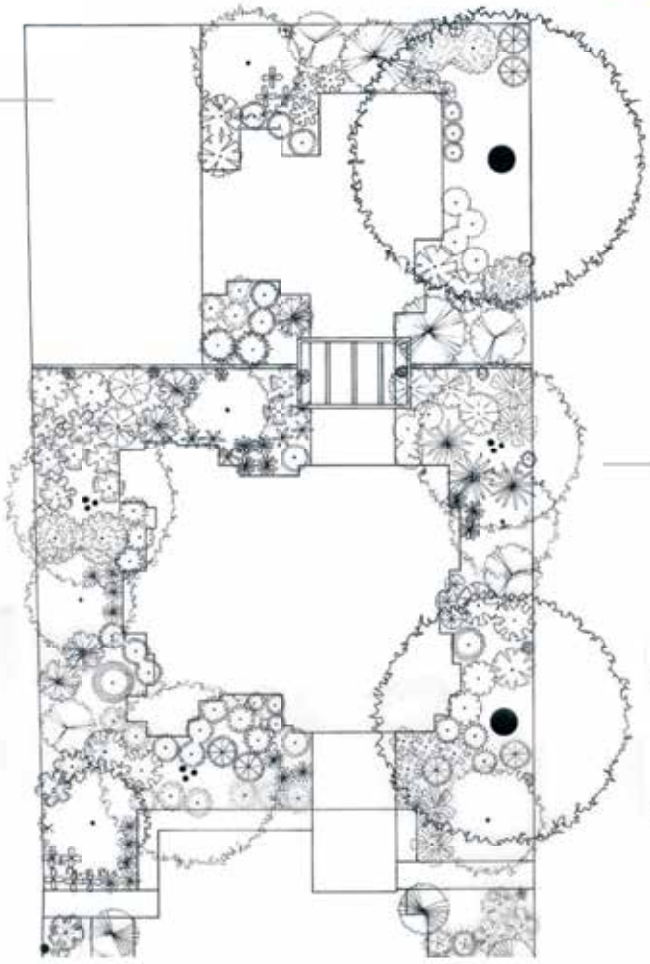
Mėlyna spalva dera su tiek daug kitų atspalvių, kad ji gali tapti puikiu gelbėjimosi ratu, jei dvejojate dėl spalvinių derinių.

Svarbu ne tik gražios atskirų augalų detalės, bet ir tai, kaip jie visi kartu atrodo keičiantis metų laikams.

KAIP AŠ DIRBU

Šiame etape peržiūriu projektui paruoštus sąrašus ir pradedu galvoti apie detales. Visada atkreipdamas dėmesį į lapų ir žiedų kontrastus, pieštuku žymiuosi konkrečius augalus, kurie, mano nuomone, čia tiktų. Net ir dabar savęs klausiu: kaip jie atrodys skirtingais metų laikais ir kaip derės tarpusavyje? Kol galutinai patvirtinu planą, peržiūriu jį penkis ar šešis kartus.

Spalvą vertinkite ne tik pagal žiedus, bet ir pagal žievę, lapiją bei uogas.

Paskleiskite kelių rūšių augalus po visą sklypą – tai sujungs atskiras erdves į visumą.

Kontrastas yra raktas. Suteikite želdynui gyvumo derindami skirtingas formas ir tekstūras.

Planuokite grožį kiekvienam sezonui. Apgalvokite, kur bus jūsų sodo akcentai visus metus.

Sukurkite įspūdį naudodami išraiškingus augalus kaip pagrindinius traukos centrus.

Nepamirškite nuotaikos. Pagalvokite, kokį jausmą turėtų kelti jūsų želdynai.

Augalų grupes ir svogūninius augalus galima sužymėti ant atskiro kalkinio popieriaus sluoksnio. Taip matysite, kur po pagrindiniais augalais pasklinda jų plotai.

Apgalvokite, kaip augalų grupės atrodys visus metus. Pasirūpinkite, kad augalams apmirus gėlyne neatsivertų didelės tuščios ertmės.

Leiskite kvapams jus lydėti. Kvepiančius augalus sodinkite ten, kur dažniausiai leidžiate laiką.

Žiemos akcentus planuokite arčiau namų, nes žiemą mažiau norėsis vaikščioti iki sodo galo.

Pagalvokite, ką matysite pro namų langus ir kur sėdėsite skirtingais metų laikais.

PAAUKŠTINTOS LYSVĖS ĮRENGIMAS

Čia parodysiu, kaip sukonstruoti paaukštintą lysvę, tačiau jos matmenis ir stilių galite lengvai pritaikyti savo reikmėms. Jei turite mažai vietos, galbūt norėsite naudoti plonesnes lentas, o jei sunku pasilenkti – daryti lysvę aukštesnę. Tiesiog pritaikykite šiuos principus pagal savo poreikius.

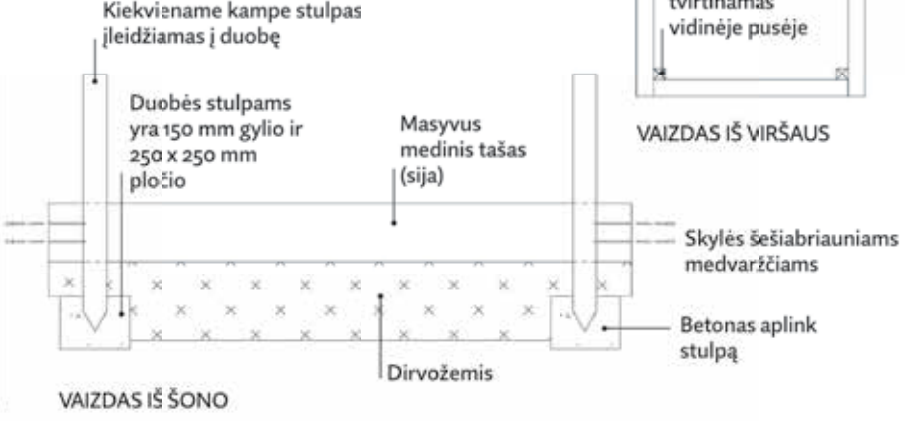
JUMS REIKĖS:

- impregnuotų medinių stulpų (100 x 100 mm pločio, supjaustytų 1050 mm ilgio atkarpomis);
- ąžuolinių sijų (impregnuotų slėginiu būdu; supjaustytų 1200 mm ir 1830 mm ilgio atkarpomis (skerspjūvis – 200 × 50 mm).
- betono (žvyras ir cementas santykiu 8:1) arba paruošto greitai stingstančio betono mišinio (visų medžiagų kiekius apskaičiuokite pagal savo planą ir 245–247 p. pateiktas instrukcijas);
- matavimo juostos;
- virvės ir kaiščių arba žymėjimo dažų;
- mūrininko kampainio (arba patikrinti kampus pagal taisyklę 3-4-5);
- gulsčiuko;
- pieštuko ir staliaus kampainio;
- rankinio pjūklo;
- kastuvo;
- semtuvo ir maišymo padėklo (arba betono maišyklės);
- didelio plaktuko (kūjo)
- gręžtuvo su 20 mm plunksniniu grąžtu ir 8 mm grąžtu varžtų skylėms;
- 150 mm šešiabriaunių medvaržčių (su poveržlėmis) ir 100 mm varžtų;
- gręžtuvo galvutės arba raktų rinkinio medvaržčiams priveržti;
- virvės, bambukinių lazdų arba medinių skersinių tinklui prilaikyti (pasirinktinai).

Paruoškite vietą lysvei: joje neturi likti daugiamečių piktžolių, dirva turi būti laidi vandeniui, o pagrindas lygus. Lysvės stilius priklauso nuo jūsų: čia naudojau aukštesnius kampinius stulpus, kad būtų galima uždėti apsauginį tinklą. Jei to nereikia, galite naudoti trumpesnius 50 x 50 mm stulpelius, juos įbetonuoti tose pačiose vietose, bet pritvirtinti žemiau lysvės kraštų. Jei norite medieną dažyti arba beicuoti, padarykite tai prieš surinkdami rėmą.

NUSPRĘSKITE DĖL DYDŽIO

Visada įsitikinkite, jog lysvė yra pakankamai siaura, kad sodindami ar ravėdami lengvai pasiektumėte jos vidurį iš abiejų pusių. Šiame pavyzdyje lysvė yra apie 1200 mm pločio. Ilgoji pusė siekia 1500 mm, tačiau jei darysite ją ilgesnę nei 2400 mm, per vidurį gali prireikti papildomų atramų.

1 Prieš pradėdami statyti, atmatuokite ir pažymėkite reikiamą tašų ilgį, tada juos supjaustykite. Naudodami virvę ir kaiščius, sužymėkite būsimos lysvės vietą ir aukštį.

2 Priglauskite galinį tašą prie pažymėtos linijos ir laikinai užfiksuokite jį žemėmis. Iškaskite duobę kampiniam stulpui (maždaug 150 mm gylio ir 250 mm pločio). Tada iš eilės sudėliokite likusius tris tašus, prilaikydami juos žemėmis ir kiekviename kampe iškasdami po duobę.

3 Gulsčiuku įsitikinkite, kad tašai guli lygiai, o jų viršus sutampa su jūsų pažymėta linija. Kiekviename kampe per ilgųjų tašų šonus išgręžkite po dvi skyles (vieną viršuje, kitą apačioje), kad sujungtumėte juos su trumpaisiais galiniais tašais. Suveržkite kampus šešiabriauniais medvaržčiais.

4 Kiekvieno kampinio stulpo viršuje išgręžkite 20 mm skersmens skylę (žr. 189 p.). Įstatykite stulpus į jų duobes. Patikrinkite, ar visų keturių stulpų viršūnės yra vienodame aukštyje (žr. 243 p.), ir pritvirtinkite juos 100 mm varžtais.

5 Dar kartą patikrinkite visus aukščius, tada užpildykite duobes aplink stulpus betonu. Kai betonas sustings, visa konstrukcija laikysis tvirtai. (Jei statote aukštesnes lysves, šiame etape pridėkite papildomas tašų eiles).

6 Užpildykite lysvę sodo žemės ir komposto mišiniu, išlyginkite ir lengvai sutankinkite prieš sodinimą. Į skyles stulpuose įverkite virvę, bambukus ar medinius skersinius. Šios kartelės taps atrama tinklui ar daržo plėvelei, saugančiai jūsų derlių.

BIRŽELIS

Šį mėnesį dienos ilgiausios, tad sodas maudosi šviesoje ir žiedų jūroje. Kad šis grožis džiugintų iki pat rudens, toliau ravėkite, o į laisvus plotus pasodinkite vienmečių ar lepesnių vasarinių augalų. Būtinai raskite laiko tiesiog pabūti sode ir pasidžiaugti šia akimirka.

TRUMPAS DARBŲ SĄRAŠAS

- **Pririškite vijoklines ir laipiojančiąsias rožes.**
- **Reguliariai pjaukite veją.**
- **Sutvarkykite gyvatvores.**
- **Imkitės priemonių nuo kenkėjų ir ligų.**
- **Nugenėkite anksti žydinčius daugiamečius augalus.**
- **Taupiai naudokite vandenį.**

Rusmenė

GĖLYNUOSE IR DARŽE

- Toliau naikinkite piktžoles ir neleiskite joms plisti.
- Pasirūpinkite, kad vazonams ir naujai pasodintiems augalams netrūktų drėgmės, bet vandenį vartokite taupiai. Mulčiavimas kompostu padeda išlaikyti drėgmę dirvoje ir gali suteikti maistinių medžiagų.
- Nugenėkite anksti žydinčius daugiamečius augalus, pavyzdžiui, snapučius, kad paskatintumėte šviežios lapijos augimą ir galbūt sulauktumėte pakartotinio žydėjimo.
- Šalinkite nužydėjusius žiedus, kad augalai žydėtų ilgiau. Palikite juos tik tuo atveju, jei norite pasiruošti sėklų kitam sezonui.
- Jei atsirado tuščių tarpų, pasodinkite vasarines vienmetes gėles, kad suteiktumėte gėlynams spalvų.
- Jautrius daigus, augintus po danga, jau galima sodinti lauke.
- Besimezgančius vaisius ant mažesnių augalų apsaugokite tinklu.
- Pradėkite sėti dvimečių augalų sėklas tiesiai į dirvą.
- Įsitikinkite, kad augalai yra pririšti prie atramų arba paremti kuolais, jei to reikia.

VEJOS PRIEŽIŪRA

- Reguliariai pjaukite veją. Niekada nenupjaukite daugiau nei trečdalio žolės ilgio.
- Nepamirškite patikrinti, ar vejoje neatsiradc piktžolių.
- Pasirūpinkite, kad nauji vejos plotai, kurie buvo užsėti arba iškloti ritiniais pavasarį, neišdžiūtų per karščius.

MEDŽIAI, KRŪMAI IR VIJOKLIAI

- Kai kuriuos anksti žydinčius krūmus, pavyzdžiui, alyvas, lanksvas, sausmedžius ir deucijas, jau galima genėti.
- Gyvatvores laikykite apkarpytas ir tvarkingas, tačiau stebėkite, ar jose nėra paukščių lizdų. Lengvai apkarpykite viršžales gyvatvores.

KITI DARBAI

- Imkitės priemonių nuo ligų ir kenkėjų, ypač šliužų bei sraigių. Kad juos atbaidyčiau, vazonuose naudoju vilnos granules, o gėlynuose – nematodus.
- Stebėkite, ar neatsirado amarų, ypač apatinėje lapų pusėje. Nutrinkite juos pirštais arba nupurkškite muilo pagrindo insekticidu.
- Per karščius kasdien laistykite vazonus bei kabančius krepšius ir kas 2–4 savaites tręškite skystomis trąšomis.
- Sausros paveiktose vietose vandenį naudokite taupiai. Jei įmanoma, rinkite lietaus vandenį arba buityje panaudotą švarų vandenį.

Jei gėlyne matote tuščių vietų, pasodinkite vasarinių vienmečių gėlių. Jos suteiks sodui papildomų spalvų.

1 Reguliariai šalinkite nužydėjusius žiedus, kad gėlynai atrodytų tvarkingai, o augalai taupytų energiją.

2 Vaistinė šventagaršvė (*Angelica archangelica*) yra įspūdingas iki 2 m užaugantis dvimetis augalas, išsiskiriantis stambiais skėtiniais žiedynais.

3 Vabzdžius viliojanti vyno spalvos paupinė usnis (*Cirsium rivale*) 'Atropurpureum' gerai dera su mėlynais vilkdalgiais ir šviesiai oranžinėmis žiognagėmis.